

Harju maakonnas Kuusalu vallas Pärисpea külas Suur-Mäe kinnistu eraldisel 5 harvendusraie ning eraldistel 2 ja 7 aegjärgse raie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes 06.01.2025 ja 07.01.2025 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lg 1 p 2, § 6 lg 2 p 22 ja lg 4, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ja 8¹, metsaseaduse (MS) § 41 lg 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lg 1 ja § 15 p 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Harju maakonnas Kuusalu vallas Pärисpea külas Suur-Mäe kinnistu (kinnistu nr 10323302, katastritunnus 42301:003:0841) eraldisel 5 harvendusraie ning eraldistel 2 ja 7 aegjärgse raie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 Tambet Song esitas 06.01.2025 Osahing KARO METS (registrikood 11422840) volitatud esindajana Keskkonnaametile metsateatise Suur-Mäe kinnistu eraldisel 5 harvendusraie tegemiseks ning 07.01.2025 metsateatise sama kinnistu eraldistel 2 ja 7 aegjärgse raie tegemiseks. Raied on kavandatud kokku 1,39 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 150 tm. Metsateatiseid on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris (metsaregister) nr-te 50001094497, 50001095132 ja 50001095133 all.

Kavandatav raieala paikneb Natura 2000 võrgustikku kuuluvatel Lahemaa looduslal ja Lahemaa linnualal ning Vabariigi Valitsuse 19.02.2015 määrusega nr 18 „Lahemaa rahvuspargi kaitse-eeskiri” (edaspidi kaitse-eeskiri) kaitse alla võetud Lahemaa rahvuspargi Lahemaa piiranguvööndis.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lg 1 p 2, § 6 lg 2 p 22, § 6¹ lg 3, § 7 p 4, § 9 lg 1, § 11 lg 2 ja 4, MS § 41 lg 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lg 1 ja § 15 p 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust (KeHJS § 6 lg 2 p 22, § 11 lg 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lg 2 p 22, § 11 lg 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lg-s 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lg 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Suur-Mäe kinnistu eraldisel 5 kavandatakse harvendusraiet 0,35 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 31 tm. Harvendusraiet tehakse hooldusraiena metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimiseks ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamise võimaldamiseks (MS § 28 lg 4 p 2, lg 7 p 2). Harvendusraie tegemisel ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala viia väiksemaks sama paragrahvi lg 4 alusel kehtestatud alammäärast (MS § 31 lg 2). Pärast harvendusraiet ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala olla väiksem metsa majandamise eeskirja¹ (MME) lisa 1 märgitust (MME § 6 lg 4). Suur-Mäe kinnistu eraldisel 5 kasvab kehtivate (registreeritud 21.03.2019) metsa inventeerimisandmete kohaselt puistu, mille enamuspuuliik on mänd kõrgusega 21 m ning mille esimese rinde rinnaspindala on 30 m²/ha. MME lisa 1 „Puistu esimese rinde rinnaspindala alammäär pärast harvendusraiet” kohaselt on minimaalne harvendusraie järgne rinnaspindala sellises puistus 21,7 m²/ha.

Suur-Mäe kinnistu eraldistel 2 ja 7 kavandatakse aegjärkset raie vastavalt 0,8 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 96 tm ning 0,24 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 23 tm (st kokku 1,04 ha suurusel alal hinnangulise raie mahuga 119 tm). Aegjärgne raie on turberaie uue uendusraie (MS § 28 lg 4 p 1, § 30 lg 1), mida tehakse, et võimaldada metsa uuendamist või uuenemist (MS § 28 lg 6). Aegjärgse raie korral raiutakse uuendamisele kuulavas metsas puid hajali üle raie langi kahe või enama raie järguna (MS 30 lg 2).

Looduskaitse seaduse (LKS) § 14 lg 6 sätestab, et kaitstaval loodusobjektidel tuleb valik- ja turberaie tegemisel arvestada sama seaduse lisa sätestatud tingimustega, kui kaitse-eeskiri ei sätesta teisiti. LKS lisa „Valik- ja turberaie tingimused kaitstava loodusobjekti ning ranna ja kalda piiranguvööndis” p 2 kohaselt ei tohi 65%-lise ja suurema algtäiusega puistu esimese rinde täiust aegjärgse raie I järguga viia madalamale kui 50%. Vastavalt kehtivatele metsa inventeerimisandmetele on Suur-Mäe kinnistu eraldise 2 puistu esimese rinde täius 82% ja eraldise 7 puistu esimese rinde täius 74%. Seega, antud juhul ei tohi puistute esimese rinde täiust viia aegjärgse raie esimese järguga alla 50%.

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Suur-Mäe kinnistu asub Harju maakonnas Kuusalu vallas. Kavandatav raieala jääb alale, kus kehtib Loksa Vallavolikogu poolt 27.01.2000 kehtestatud Loksa valla üldplaneering² (üldplaneeringu kehtestamise ajal asus kinnistu Loksa vallas), millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 nr 88 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

² Kättesaadav: <https://www.kuusalu.ee/kehtivad-uldplaneeringud>

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatavate raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud MME §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raie töödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raie töödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raie töid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raie töödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Suur-Mäe kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, kinnistu asub hajaasustuspäikeskonnas.

Eraldisel 2 kavandatava raieala mõjualas (milleks loetakse kuni 30 m)³ on lisaks 27.01.2025 registreeritud aegjärgne raie sama kinnistu eraldisel 1 (0,24 ha suurusel alal, hinnangulise raie mahuga 27 tm).

Raie tegega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raie alal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raieala asub mustika kasvukohatüübis. Eraldistel 2 ja 7 kasvab küpse ning eraldisel 5 keskealise metsa arenguklassi kuuluv männi enamusega puistu.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike,

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”. https://media.rm.k.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatavatest raietest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raied läbi viiakse. Raielangiga piirnevatel aladel ei esine häiringuid, mis võiksid mõjutada keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, ala ei paikne veekogude rannal või kaldal ega märgalal ning alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Lahemaa rahvuspark kuulub Natura 2000 võrgustikku kuuluvate Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala koosseisu. Lahemaa piiranguvööndi kaitse-eesmärk on pärandkultuurimaastiku, sealhulgas pärandmaastiku, asustusstruktuuri, taluarhitektuuri, miljööväärtuste, ajaloolis-kultuurilise väärtusega hoonete ning loodusdirektiivi⁴ elupaigatüüpide, kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse (kaitse-eeskirja § 18 lg 2). Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 22.

Kavandatav raieala (v.a 0,6 ha suurune osa eraldisest 2) jääb Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmetel II kategooria kaitsealuse⁵ linnuliigi metsise (*Tetrao urogallus*) elupaika (registrikood KLO9125504). Eraldistega 2 ja 5 piirnevale alal ehk kavandatava raieala 30 m mõjualas asub EELIS-e andmetel III kategooria kaitsealuse⁶ linnuliigi väikse kärbsenäpi (*Ficedula parva*) elupaik (registrikood KLO9130941).

Kultuuriväärtuseid raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud MS §-s 35.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöörduvus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatava harvendusraie ja aegjärgse raie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatavate raiete mõju keskkonnaelementidele:

Kaitse-eeskirja järgi on puidu kokku- ja väljavedu keelatud külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab (kaitse-eeskirja § 22 lg 3). Pinnast ei kahjustata, kui puidu kokku- ja väljavedu tehakse külmunud pinnaselt või külmumata pinnaselt kaitseala valitseja nõusolekul, kui pinnas seda võimaldab.

⁴ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

⁵ I ja II kaitsekategooria liigid on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määrusega nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu”.

⁶ III kaitsekategooria liigid on kaitse alla võetud keskkonnaministri 19.05.2004 määrusega nr 51 „III kaitsekategooria liikide kaitse alla võtmine”.

Vesi – raiealal ja selle läheduses ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata.

Välisõhk ja kliima – kavandatavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksikud raied eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus – raied on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele (sh kooskõlas kaitse-eeskirjaga), harvendusraiega raiutakse puistust hajusalt välja lähitulevikus väljalangevad nõrgemad puud ja aegjärkset raiet tehakse, võimaldamaks puistu uuenemist vana metsa turbe all. Mõlema raieviisi puhul puistute esimene rinne säilib (lagedat ala ei teki – harvendusraie puhul ei tohi puistu esimese rinde rinnaspindala jääda alla MME lisas 1 sätestatud alammäära ning aegjärkse raie puhul ei tohi puistu täius langeda alla 50%), seega ei mõjuta raied eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele – raieid on kavandatud kokku 1,39 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 150 tm (koos piirneval eraldisel kavandatud raiega kokku 1,63 ha suurusel alal hinnangulise raiemahuga 177 tm), raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liiklusköormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raiete teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatavad raied on ühekordse lühiajalise mõjuga, kestusega umbes üks kuu. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raied on kavandatud Lahemaa looduslal ja Lahemaa linnualal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” (edaspidi korraldus nr 615) lisa 1 p 1 alap-s 24 ja p 2 alap-s 167.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lg 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lg 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁷ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga.

LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu ehk eespool viidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

⁷Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁸ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega, vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Eraldisel 5 kavandatakse hooldusraiena harvendusraiet, mille käigus eemaldatakse lähitulevikus välja langevate puud, kuid puistu esimene rinne säilib (esimese rinde rinnaspindala ei tohi langeda alla MME lisas 1 sätestatud alammäära). Eraldistel 2 ja 7 kavandatakse aegjärgse raie esimest raiejärku, mille järgselt samuti puistu ülarinne säilib (esimese rinde täius peab jääma vähemalt 50%). Seega, metsamaastik ei killustu ning maastikuilme ei muutu oluliselt.

Kavandataval raiealal ei ole Lahemaa loodusala kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpe, kuid raieala 30 m mõjualas (sh Suur-Mäe kinnistul) on registreeritud Lahemaa loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpidest *9010 (vanad loodusharjad; edaspidi ka *metsaelupaik*). Kuivõrd raieid ei tehta metsaelupaigas ning piirneval alal teostatavate raie käigus puistute ülarinne säilib, siis ei saa piirnevatel aladel esinevate elupaigatüüpide pindala väheneda, samuti ei halvene elupaikade kaitsestaatuse pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur.

Kokkuveoteede asukohta ei ole määratud, kuid metsamaterjali kokkuvedu on võimalik teostada metsaelupaikade tunnustele vastavate alade läbimist vältides. Metsaelupaigad jäävad ka Suur-Mäe kinnistule. Metsaelupaikade kahjustamine ei ole lubatud. Loodusdirektiivi elupaigatüüpidele vastavate alade (sh metsaelupaikade) kahjustamise vältimiseks tuleb üldreeglina metsamajandamisel elupaigatüüpides sõitmist vältida (seda on võimalik kaaluda vaid juhul, kui muid alternatiive ei ole ja on vajadus läbi elupaigatüübi sõita ning sellisel juhul tuleb liikumisteed kooskõlastada kaardipõhiselt Keskkonnaametiga).

EELIS-e andmetel jääb kavandatav raieala (v.a eraldise 2 läänepoolne osa 0,6 ha ulatuses) II kategooria kaitsealuse linnuliigi metsise (*Tetrao urogallus*) elupaika. Metsis on Lahemaa linnuala kaitse-eesmärgiks (korralduse 615 lisa 1 p 1 alap 24). Metsise pikaajaliseks kaitse eesmärgiks on stabiilse või kasvava populatsiooni saavutamine (1500–2400 metsisekukke) ja vähemalt 400 mänguasurkonna säilimine. Metsise ja tema elupaikade kaitse on tagatud siseriiklike õigusaktidega. Metsise mängude riikliku seire andmetel on Pärisea metsise mänguala (elupaigas registrikoodiga KLO9125504) kantud EELIS-esse 2019. aasta seire järgselt. EELIS-e andmete kohaselt registreeriti Pärisea metsise mängualal 2019. aastal 2 metsisekukke.

LKS § 55 lg 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud. Nagu enamik liike, on ka metsis tundlik pesitsusaegse häirimise suhtes. Metsise kaitse tegevuskava⁹ kohaselt on metsise põhiliseks häirimiseks paljunemisperioodil tehtavad metsatööd, trasside raied ning teised metsas tehtavad tööd. Häirimine mänguperioodil võib viia mängu katkemisele (sellest tulenevalt ka pesitsemise luhtumiseni) või äärmuslike juhtumite korral mänguala jäädava

⁸ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

⁹ Keskkonnaministri 20.05.2015 käskkirjaga nr 456 kehtestatud „Metsise (*Tetrao urogallus*) kaitse tegevuskava” on kättesaadav: <https://pilv.envir.ee/index.php/s/7i5MKGRkTqXK6r?path=%2FLoomad%2FLinnud>.

hülgamiseni. Metsise mäng toimub traditsioonilistes mängupaikades, mida võidakse kasutada aastakümneid. Mänguperiood algab veebruaris ja vaibub maikuu keskpaigas, mil metsis on häirimise (sh metsaraie) suhtes eriti tundlik. Emaslind muneb vahemikus aprilli keskpaigast kuni juuni keskpaigani, haudumine kestab 26 päeva. Pojad kooruvad tavaliselt juuni esimesel poolel. Oluline elufaas on tibude toitumisperiood. Juuli keskpaigaks on enamik pesakondi lennuvõimestunud. Mängu, sigimise ja poegade kasvatamise ajal 1. veebruarist 31. juulini metsise elupaigas raietöödest hoidumine aitab tagada mängu ja pesitsuse õnnestumise.

Kavandatava raieala 30 m mõjualas asub Lahemaa linnuala kaitse-eesmärgiks oleva III kategooria kaitsealuse linnuliigi väike-kärbsenäpi (*Ficedula parva*) elupaik.

Natura standardandmebaasi alusel on Lahemaa linnualal väike-kärbsenäpi puhul hinnatud seisund soodsaks, kui alal pesitseb 950 paari linde. Lahemaa rahvusparki kaitsekorralduskava 2016–2025 (edaspidi *kaitsekorralduskava*) väike-kärbsenäpile eraldi mõõdetavat kaitse-eesmärki ei sea, kuid toob esile 2014. aastal teostatud Lahemaa linnustiku inventuuri, mille hinnangul pesitses Lahemaa linnualal 1500–1700 väike-kärbsenäpi paari. Kaitsekorralduskava hinnangul on oluline vältida piiranguvööndis raieid pesitsusajal ning säilitada bioloogilise mitmekesisuse elemente ning lähtuda majandamisel metsade väärtuspõhise majandamise juhises toodud nõuetest¹⁰. IUCN liikide ohustatuse hindamise järgi on väike kärbsenäpi sigiv asurkond Eestis 2023. aasta seisuga soodsas seisundis.

Kuna raietöid ei viida läbi väike-kärbsenäpi piiritletud elupaigas, siis raietööd elupaika ei kahjusta ning võib järeldada, et raietöödega seotud häiringud (nt tavapärane metsamasinate müra) ei kahjusta ka liigi pesitsemist.

Arvestades, et kavandatavate raiete korral säilib puistu ülarinne, puistud raiutakse vaid hajusalt hõredamaks, siis ei mõjuta kavandatavad raied Lahemaa linnuala sellisel määral, et väheneks liikidele elupaigana sobiva ala suurus kaitsealal või halveneks oluliselt elupaiga kvaliteet.

Kuna kavandatava raieala 30 m mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eespool käsitletutele muid Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatav raietegevus nende alade kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatav raie ei mõjuta ebasoodsalt Lahemaa linnuala ja Lahemaa loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raied on kavandatud siseriiklikult kaitse alla võetud Lahemaa rahvusparki Lahemaa piiranguvööndis. Mõju rahvusparki kaitse-eesmärkidele, mis kattuvad Lahemaa linnuala ja Lahemaa loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud p-s 3.3.1.2 (kaitse-eeskirja § 1 lg 1 p-de 2 ja 3 kohaselt kuulub metsaelupaiga *9010 ning metsise ja väike-kärbsenäpi kaitse ka Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärkide hulka). Alal ja selle 30 m mõjualas ei esine muid Lahemaa rahvusparki kaitse-eesmärgiks olevaid väärtuseid, mida raie mõjutaks, samuti ei ole alal registreeritud muid kaitstavaid loodusobjekte.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kavandatavatel raietel Suur-Mäe kinnistul ei ole olulist kumulatiivset mõju, sest puistust raiutakse välja vaid nõrgemad allajäänud ja kahjustatud puud või vähendatakse puistu ülarinde

¹⁰ Leitav Keskkonnaameti kodulehelt:

<https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/metsandus/metsateatis-ja-metsaregister>

täiust tagasihoidlikul määral. Lisaks on oluline, et raied teostatakse kolme väikse eraldiseisva raielangina, mis üksteisega ei piirne. Teadaolevalt ei kavandata raiealal ega selle lähiümbruses muid tegevusi, millega raiete mõju võiks kumuleeruda.

Raied on kooskõlas üldplaneeringuga, kaitse-eeskirjaga, LKS-ga, MS-ga ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Vastavalt kaitse-eeskirja § 22 lg-le 3 on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kaitseala valitseja (kaitse-eeskirja § 4 kohaselt Keskkonnaamet) võib seda lubada juhul, kui pinnas võimaldab.

Metsaelupaikade kahjustamine ei ole lubatud. Üldreeglina tuleb metsamajandamisel elupaigatüüpides sõitmist vältida, kuid kui see ei ole võimalik, siis tuleb kokkuveoteede kavandamise lähtuda üldistest põhimõtetest, mis on leitud Keskkonnaameti kodulehelt¹¹.

Eraldise 5 puistu esimese rinde raiejärgne rinnaspindala ei tohi langeda alla 21,7 m²/ha (MS § 31 lg 2; MME § 6 lg 4).

Lähtuvalt LKS § 14 lg-st 6 ja LKS lisast „Valik- ja turberaie tingimused kaitstava loodusobjekti ning ranna ja kalda piiranguvööndis” ei tohi aegjärgse raiega eraldistel 2 ja 7 viia puistute esimese rinde täiust madalamale kui 50% (vt p 3.1.1).

LKS § 55 lg 6 sätestab, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud. Raietööde (sh metsamaterjali kokkuvedu) tegemine on metsise paljunemise ja poegade kasvatamise perioodil 1. veebruarist kuni 31. juulini keelatud. LKS § 55 lg-st 6¹ lähtuvalt on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ning tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal. Lindude pesitsemise tippaeg on aprilli keskpaigast suve keskpaigani, seega tagab raietöödele seatud ajaline piirang pesitsusrahu ka teistele metsalindudele.

Raiete tegemisel tuleb säilitada koosluse looduslik tasakaal ning liigiline ja vanuseline mitmekesisus (kaitse-eeskirja § 22 lg 2). Soovitav on olemasolul säilitada osa surnuid ja surevaid puid, jalalseisvaid puutüükaid, lamapuitu, õõnsuste, lõhede või lennuavadega ning väga suure rinnasdiameetriga (üle 40 cm) või ebatavalise kasvuga puid. Sellised elemendid metsas võimaldavad leida elu- ja toitumispaiku erinevatele linnu-, putuka- ja seeneliikidele, suurendades seega ka liigilist ja vanuselist mitmekesisust.

Soovitused lähtuvalt metsise elupaiganõudlusest:

- 1) säilitada suuremaid haralisi mände (sobivad metsisele mängu- ja toidupuudeks);
- 2) hoida võimalikult palju puhmastikuga maapinda raidmetest puhtana (koondada raidmed kokkuveoteedele), et mitte vähendada oluliselt metsiste toitumiseks vajaliku puhmastiku pinda ja ligipääsetavust tibudele;

¹¹ <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/tegevused-kaitstavatel-aladel/muud-luba-vajavad-tegevused#juhis-kaitstavatel-a>

- 3) jätta olemasolul 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata 0,1 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne. Soovitus on antud raie mõju leevendamiseks, kanalitele võimalike sulgimiskohtade jätmiseks.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järeldus

Kavandatavatel raietel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Ebasoodsad mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Lahemaa loodusala ja Lahemaa linnuala, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitse-õuetele vastavalt on avariolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Eelhindamise otsus on koos metsateatise otsusega metsaregistris ning avalikustatakse väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Küllli Rahu
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond